

דניאל דפו

הרע שבבעלים

לעתים רחוקות בלבד אני מקדיש טור זה למענה על שאלות; ואם אני נוהג כך מעת לעת הרי זה כדי להסיח את דעתכם מעניינים אחרים. אך השאלה הבאה הוצגה בפניי ברצינות גמורה, ואני סבור כי תשובתי תהא בבחינת שירות טוב לכמה וכמה אנשים טובים. אשר לגברות הטרודות בשאלה זו, אם תשובתי לא תספק אותן, התנצלותי נתונה להן. השאלה אשר להלן לא הוצגה בפניי במכתב כי אם בשיחה, שבמהלכה הבטחתי להשיב עליה מעל דפי גיליון זה לרווחת הכלל:

מהו טיפוס הבעל הרע ביותר שאשה עלולה לשאת לה לאיש בדעה צלולה?

לא אכתד: שאלה זו הובילה אותי הרחק להפליג, וראשי עוד סחרחר עליי נוכח מגוון עצום של בעלים רעים, הממורים את חייהן של נשים אומללות לרוב לאורך שנות כפרתן עלי אדמות. עם הטיפוסים האלה, שהטובים ביניהם רעים דיים, נמנים בין השאר:

הבעל השתוי, שיידרש לנו כרך שלם כדי לעשות צדק עם דיוקנו; יצריו השתויים, מזגו השתוי, ריחו השתוי, משכבו השתוי, ועל הכל, אהבתו השתויה. אח, שיכור הבא הביתה לעת דודים, נופל הלום למשכבה של רעייה חסודה וכלילת-מעלות – עטי מתקשה לשאת את סרחונו של הפלא הזה.

הבעל ההולל, שהתברך באשה צעירה ונאוה ונעימת-סבר ונקיית-דעת, והנה הוא מקל בה את ראשו ונוטש אותה לטובת פרוצה זולה, המונית ומכוערת, ועוד משפילנו כי שלא כאהבה, התשוקה עיוורת היא. המפלץ

* רשימתו של דניאל דפו *The Worst Sort of Husband* פורסמה לראשונה ב-
4.10.1707 ב-*Review of the State of the British Nation*.

הזה נבדל מבהמות אחרות בנות מינו בחסד אחד שהוא שומר לרעייתו למודת הסבל: בשובו הביתה מקובת תזנוניו, והרקב כבר פשה בו כליל, הוא מדביק את רעייתו הטובה במחלה שמעבירה אותה מן העולם, וכך פוטרת אותה מעונשו ושמה קץ לכל סבלותיה.

הבעל רודף-המדון, יצור מוזר לכל הדעות, אשר עשה לו מנהג: כל אימת שמשוהו מבעיר בו את חמתו הוא יורק אש וגופרית בביתו. ליבו של הפחדן ייך מריב עם גבר, ולפיכך הוא בא הביתה ורב עם אשתו. מי יתן והגורל יאנה לכל האנשים המצוינים האלה כאשר אינה לאי-מי במקומותינו, אשר לאחרונה הפליא כל כך את מכותיו באשתו עד שהמסכנה נדחפה להרוג אותו; משמע, היא מתה, והוא נשלח לגרדום בעוון רצח, כיאה לו.

הבעל הבזבזן, והוא הרע שבבעלים במובנו היסודי של הצירוף, ואין כמותו זכאי לתואר. איש חמודות זה נוהג לבזבז את כספו בסביאה ובמשחק ובמסיבת מרעיו, בשעה שהאשה האומללה יושבת בדד בבית וזורה אנחותיה לקירות. אם עני הוא, ולפלא יהא הדבר אם יתעשר, יאביס את עצמו ואת כנופייתו בפונדקים ובתי מרזח, בשעה שאשתו המסכנה תשווע ללחם בעבור ילדיו. אם אמן הוא, יזניח את אמנותו; אם סוחר הוא, יפקיר את חנותו; אם הוא בעליו של עסק, יניחו ליד המקרה. הבטלן מכלה את זמנו בהזייה, הורס את עצמו ומרעיב את משפחתו. סופו של התפלך לברוח מאשת-חיקו אל הצבא או אל הצי, וכך הוא מת כאחד המופקרים או משתכן אחר כבוד בבית הסוהר.

הרי לכם, אנשים טובים, ארבעה זנים של בעלים איומים, ערוכים לבחירתכם; על דברתי, הטוב בהם הוא רע דיו, ומר הוא גורלה של האשה שבחלקה ייפול. ובכל זאת אני סבור, כי עוד לא פרענו את החוב לראש ולראשון. עוד יש בעל רע מכל אלה. כי הגנה אשה ששכל בקודקודה תקשור את גורלה עם כל אחד מהם, ובלבד שלא תבוא בברית עם **בעל שוטה**. השתוי, ההולל, שוחר-המדון, הבזבזן – בכל אלה אפשר שעוד נותר משהו, אשר בהפוגות שבין התפרצויות-המזג יהיה בו כדי לשכך את מכאובה של האשה המסכנה, לפצותה ולו כזית ולהקל את משא ימיה הרעים. אבל בשוטה יש תמיד איזה יסוד שעושה אותו לבלתי-נסבל; מבוזה לעד, נלעג

לאין קץ, כמותו כאשה נאה שנפל בתוארה איזה מום, אשר בשלו אנו בוחלים בכל השאר. אם הוא טוב-לב, כי אז הוא כה נחות ממעלת אדם עד שכמותו כאחד הקופים, כה סתום ואבוס בשלו עד שפנינו נעווים כמו נוכח ריח רע. אם ניחן במזג עקשני, אי אפשר לשאת את חוצפתו. יצריו תוקפים עליו באבחות-בזק, וניתזים כניצוצות מאבן-חלמיש: כעסו גלמי וסר-טעם; אהבתו גסה ובהמית. הוא רשלן בטובו ואדוק ברעתו; גינוניו ריקים ומנהגיו אטומים והליכותיו מאוסות וטעויותיו אין להן תקנה וכל הווייתו גיחוך.

הנה כי כן תשובתי קצרה: הבעל הרע ביותר שאשה עלולה לשאת לה לאיש בדעה צלולה הוא השוטה. ירחמו השמיים על מי שהלז נפל בחלקה, וצלב יוצב על מפתנה כאשר ייעשה לבית שהיכה בו הדָּבָר.

(מאנגלית: עורד וולקשטיין)